Moutstockje

nr 47

1998

47

M. DODION M
LELIELAAN 34
3191 HEVER BOORTMEERBEEK

UITGIFTE KANTOOR 3300 TIENEN 1

't Houtstockje

KUIPER

TIJDSCHRIFT OVER BIERFOLKLORE

V.U. GROOTEN . E.
Residentie Beatrijs 169
3300 Tienen
Tel. (016) 81 72 35

DRIEMAANDELIJKS 1/98

't Moutstockje

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT OVER BIERFOLKLORE

==========

Uitgegeven door " D I E E D E L E O R D E V A N D E N M O U T S T O C K
De Hoegaardse Bier- en Brouwersgilde
Correspondentieadres: Residentie Beatrijs 169
3300 TIENEN

Bankrekening: 230/0020261/08
Lidmaatschap: gewoon lid 400 fr. Erelid 500 fr. Weldoener 1000 fr.

Alle artikelen uit dit tijdschrift mogen vrij overgenomen worden mits bronvermelding.

INHOUD 47

- Nieuwjaarswensen voor 1998
- Met zevenmijlslaarzen door de eeuwige kroeg
- Biergildenieuws
- Bier en Gastronomie (vervolg)
- Het oude brouwalaam van Roerstock en Stuyckwan.

Een nieuwjaar, en ons eerste nummer van 't Moutstockje is terug op post om u en uw familie het allerbeste voor 1998 toe te wensen.

Voor deze welke hun storting nog niet hebben uitgevoerd gelieve dit zo spoedig mogelijk te doen op rekening: 230/0020261/08 van Die Edele Orde

Gewoon lid 400 fr.
Erelid 500 fr. dan ontvangt u ook het tijdschrift Alpaidis
Weldoener 1000 fr. u ontvangt eveneens het tijdschrift Alpaidis

We hopen uw jaarcijns spoedig te mogen ontvanhen en danken u reeds bij voorbaat.

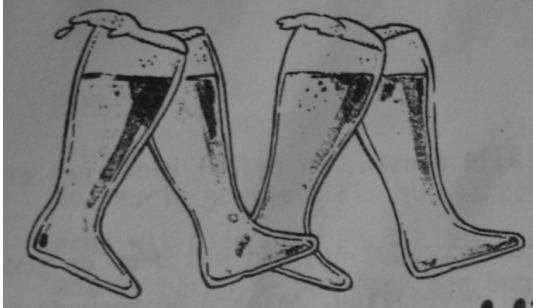

Met zevenmijls-laarzen door de eeuwige kroeg

Het begon met een enkeling die zich, gedreven door onrust, zucht naar avontuur of omdat hij uit zijn stam gestoten was, in een gebied waagde waar andere mensen rondscharrelden met andere zeden en gewoonten.
Het was een riskante onderneming. Je kon niet weten of die anderen je meteen een kopje kleiner zouden maken of je nieuwsgierig zouden opnemen en voedsel, drank en onderdak gaven.

Al duizenden jaren vóór onze jaartelling moet meestal voor het laatste zijn gekozen. De nieuwsgierigheid - wat heeft die snoeshaan te vertellen en wat brengt hij mee ? - heeft het gewonnen.
Hoe hoger de beschaving, des te groter de bereidheid om iets van een ander op te steken.

GASTVRIJHEID

Gastvrijheid is van alle tijden en van alle mensen. De bijbel heeft het er uitvoerig over.
En ook de Germanen hadden eerbied voor de vreemdeling. Hij was door de goden gezonden en moest goed opgevangen worden: gespijzigd, gelaafd en voor de nacht onder warme huiden gestopt. Zo ging het op vele plaatsen, gastvrijheid was een gebod. Wetend dat hen een warme ontvangst te wachten stond, overwonnen velen de angst voor het onbekende.
Zij trokken de stoute schoenen aan en de wijde wereld in.
De stroom der vreemdelingen werd groter en groter en was tenslotte niet meer door particulieren te verwerken.

BEROEPSGASTHEREN

Zo werd gastvrijheid een beroep. De herberg en de waard was geboren.
Omdat de onbaatzuchtigheid eraf was (de waard verwachtte geld of goederen als tegenprestatie) werd gastvrijheid minder nobel.
Er kwam wantrouwen, over en weer trouwens; zoals de waard was, vertrouwde hij zijn gasten.
De beroepsgastheer stond niet al te hoog op de maatschappelijke ladder.
Die onderwaardering heeft hem door de eeuwen heen achtervolgd.

DE EERSTE HERBERGEN

Sommige volkeren waren er al vroeg bij met herbergen en dranklokalen.
De Sumeriërs al tweeduizend jaar vóór Christus. De Sumerische vrouw brouwde geduldig bier. Er hingen haar de verschrikkelijkste straffen boven het hoofd als ze gasten ook maar iets te kort deed. De Ieren, van nature toch al nieuwsgierig, hadden rond het jaar nul drie zogenaamde "sbruden" op hun eiland.
Dat waren koninklijke herbergen om de vreemdelingen te vertroetelen, maar vooral om hen het hemd van het lijf te vragen.

Naarmate de tijd verstreek, ontgroeide de vroegste horeca zijn kinderschoenen.

HANDEL

Zo keurig geregeld als nu was het vroeger niet. Wie thuis brouwde, hield wel eens wat bier over en dat was dan handel.
Als er boven de huisdeur een bundel groene twijgen hing, was er bier te koop.
Tegen het eind van de Middeleeuwen was er in elk dorp en op elke kruising van wegen wel een gelegenheid om de dorst te lessen. De steden kwamen en de kroegen wrongen zich tussen de huizen. Iedereen was welkom, alle standen en rangen werden bediend.

WAPENS INLEVEREN

De ongeschreven - ook wel geschreven - wet: wie er ook maar kwam, van dienst zijn gold als een dure plicht.
Toch gebeurde het wel dat er gasten geweigerd werden.
De waard was bang moeilijkheden te krijgen met het stadsbestuur als hij ook spionnen of schavuiten in de watten legde. Hij had ook net als nu een meldingsplicht als het om overnachtingen ging.
Het was geen gemakkelijk beroep, dat van waard. Er kwam van alles aan de deur: horden schelmen, zwervers, bedelaars, huurlingen - veel gespuis.
Wie binnentrad, kon rekenen op een vriendelijke ontvangst,een royale verzorging, bier, wijn en stevige kost voor een schappelijke prijs en bescherming van lijf en goederen. Maar hij moest wel eerst zijn wapens aan de waard afgeven.

WAARDIG BEROEP

Er mocht veel, alleen dobbelen en wedden was op veel plaatsen taboe.
Al werd het, toen de overheid nog niet zo'n greep had op het kroegleven, menigmaal door de vingers gezien.
Sommige waarden schopten het ver. Bekend is dat in de twaalfde en dertiende eeuw de waarden van herbergen vooral in de steden veel aanzien hadden.
Ook elders in de Lage Landen stond de waard hoog aangeschreven. Hij trad op als vredestichter en genoot veel gezag. Ook in Hoegaarden was dit het geval vele waarden werden zelfs raadslid en bekleedden in de gemeente voorname functies.

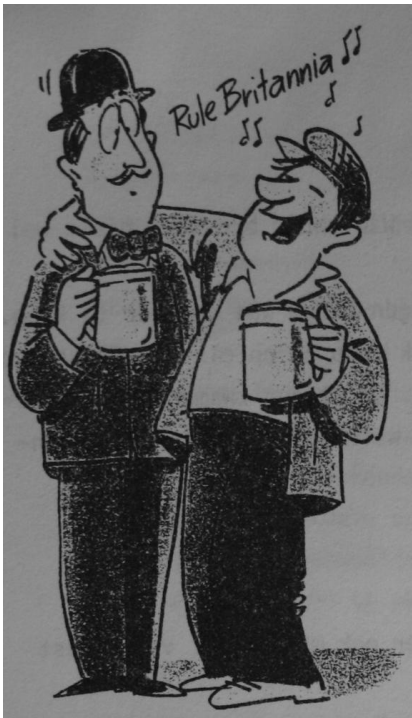

Alles gebeurde in het openbaar lokaal; het was het knooppunt van het maatschappelijk verkeer. Huwelijk en doop werden met gerstenat beklonken, bier schonk troost na begrafenissen.
Maar de waard werd wel in de gaten gehouden. Uit een document van 1156 uit Augsburg blijkt, dat de waard die slecht bier tapte of een valse maat hanteerde een fikse geldboete moest betalen en het bier gratis aan de armen moest geven.
In 1698 werd in Elsingen een tapper onthoofd omdat hij lood in de wijn had gedaan om een mooi kleurtje te krijgen.
Ook werden er waarden, die buiten het boekje gegaan waren, in het openbaar opgehangen.

KERK EN KROEG

Eén van de merkwaardigste dingen in de geschiedenis is de dans die kerk en kroeg altijd om elkaar heen gemaakt hebben.
Beide hadden de mensen nodig en beide trokken de mensen aan.
Kerk en kroeg hadden elkaar nodig, de kroeg hoorde erbij. Paulus was kwaad op de dronkaard, niet op de drank of het dranklokaal. De kerk sleet zelf het teveel aan miswijn en er kwamen kerkelijke tapperijen.
Waren het niet de paters die de mensen leerden brouwen ? Ook te Hoegaarden waren het de paters Begaarden die de eerste stap hebben gezet naar het Hoegaards bier.

WOESTE TAFERELEN

Een diepe kloof scheidde de ruige praktijk van het leven en het christelijk ideaal. Het kost moeite je nu voor te stellen hoe het er toen in zo'n bomvolle herberg aan toeging. Gelukkig zijn er betrouwbare beschrijvingen van.
De herberg was, evenals het bierhuis en het wijnhuis, dag en nacht in bedrijf.
Er speelden zich soms woeste taferelen of vóór pelgrims, bedelaars, reizigers, krijgslieden en handelaren uiteindelijk dicht tegen elkaar in het stro kropen om uitgeput in slaap te vallen. De gelagruimte werd gloeiend heet gestookt.
Het bonte gezelschap slempte en schranste (gretig eten) met de handen, die werden afgeveegd aan de ruggen van de handen.
Drinkliederen weergalmden, ruzies laaiden op, boven het rumoer werden bestellingen gebruld. Vrouw en dochters van de waard ontvluchtten kirrend grijpgrage handen.

STRAF OP HERBERGBEZOEK

De kerk voerde een wanhopige strijd tegen dronkenschap, vloeken en spelen. Calvijn, oppermachtig in Genève, liet op 29 april 1546 voorafgegaan door bazuingeschal, de burgers van de stad weten dat zij geen herbergen meer mochten bezoeken, op straffe van een boete van tien stuivers per overtreding: tien stuivers voor de bezoeker en tien stuivers voor de waard. Wie openbaar eten en drinken wilde, moest naar de abdijen en de broederschappen. Daar mochten geen oneerbare woorden gebezigd worden en geen oneerbare liedjes gezongen worden. Psalmen en geestelijke liederen waren toegestaan, maar dan wel eerbaar gezongen en niet op ongebonden wijs.
De vrije herbergiers kwamen met succes in verzet, maar in 1560 volgde een nieuw veel zwaarder verbod.
Ook te Hoegaarden wilde men dronkenschap aan banden leggen, wat zeker nodig was in die tijd.
Een mooi voorbeeld daarvan was de stichting van de Hoegaardse Matigheidsbond, opgericht in 1900 door Dr. Smeesters J en broeder Nonatius met als doel de verstandelijke en zedelijke ontwikkeling van de leden te bevorderen. Daarom werd op 15 augustus 1902 in de schoot van de Matigheidsbond;een toneelkring opgericht " Vreugd en Deugd.
Over de Matigheidsbond en Dr. Smeesters is er een uitgave van de Heemkundige kring "Hoegaardse dorpsfiguren Dr. Smeesters J. een merkwaardig man".
In het Nieuwhuysmuseum is er eveneens een stand te zien over deze Matigheidsbond.

DE KOFFIE IS KLAAR

En toen kwam de koffie. Dat was in het midden van de zeventiende eeuw, bij ons de Gouden Eeuw. Koffie benevelde niet en hield de geest helder. Koffie was nieuw en chic . De Arabieren kenden koffie al veel eerder. Er was in de landen van de Islam eerst nogal wat heisa geweest over de vraag of koffie nu wel of niet mocht van de Profeet. In Mekka brak zelfs een opstand uit.
Uiteindelijk mochten de koffiehuizen blijven bestaan. Koffie bevat geen alcohol en dat gaf de doorslag. In Europa was de heersende klasse blij met de koffie. Koffie gold aanvankelijk als een stichtelijke drank voor de betere standen, en min of meer een medicijn.
Er werd een geneeskundige werking aan koffie toegeschreven en je moest het spul dan ook bij de apotheker kopen.

BIER GILDE NIEUWS

Nieuwe bloem «De Brouwer» apotheose van kermis

HOEGAARDEN — Het einde van septemberkermis werd in Hoegaarden gevierd met een spetterend volksfeest. Centrale figuren hierin waren Gaston Roelants en Betty Mellaerts. De festiviteiten begonnen op de binnenkoer van de brouwerij «de Kluis» waar eerst een nieuwe variëteit van Fuchsiabloem werd gedoopt. Kweker Frans Busschodts uit Leopoldsburg: «Ik ben een Fuchsia-veredelaar. In Waanrode leerden we Miel Mattheus kennen en zo kwamen we ertoe een bloem te kweken voor de Hoegaardse brouwerij. «De Brouwer» is de naam van de nieuwe variëteit.» Gaston Roelants de vroegere Olympische kampioen en Betty Mellaerts tv-presentatrice, aanvaardden het peter- en meterschap over de bloem. Achteraf verschoven de festiviteiten naar het Gemeenteplein waar de nieuwe Hoegaarden Spéciale werd voorgesteld, het seizoensbier van de brouwerij. Rond deze voorstelling waren heel wat folkoristische gebeurtenissen. Eén daarvan was het slaan tot borgher van Hoegaarden, van Betty Mellaerts en Gaston Roelants, door de oudste Belgische bierorde, de Edele Orde vanden Moutstock. — HCH. *Foto Toni Meert*

LAATSTE NIEUWS
21 Sept. '97

De derde zondag van september is de slotdag van HOEGAARDEN - BIERDORP en eveneens het teerfeest van de Hoegaardse Biergilde.

Na het afhalen van onze ouderdoms deken en zijn dame en een lekker stukje eten, waren we rond 15 uur in 't Kouterhof voor een plechtigheid aan het Biermanneke. Deze ontving een bloemenkleedje.

Daarna was er het groot feest op de Gemeenteplaats met de voorstelling van de Hoegaarden Speciaal en de aanstelling van twee Borghers van Hoegaarden.

En in Hoegaarden weten ze wat feest vieren is .....

FOTO JEF COLLAER

Hoegaarden lanceert haar winterbier de *Speciale*. Twee bekende inwoners namen de honneurs waar, Betty Mellaerts en Gaston Roelants.

Mellaerts en Roelants met eerste *Speciale*

HOEGAARDEN — De brouwerij van Hoegaarden lanceerde gisteren haar winterbier, de *Speciale*. Op de feestelijkheden namen twee bijzondere inwoners de honneurs waar. Betty Mellaerts (BRTN) en Gaston Roelants (Olympisch kampioen) werden officiële Borghers van Hoegaarden en tegelijk meter en peter van een nieuwe fuchsia met als naam *De Brouwer*.

Veel ambiance in de brouwerij voor het doopsel van die fuchsia van Frans Busschodts. Die doorstond alle keuringen van september vorig jaar tot nu. Hij kreeg in de VSA het nummer 3.882 onder de fuchsia's. Het brouwersbeeldje droeg dit keer een fleurige mantel. Animator Miel Mattheus herinnerde aan de inwijding van dat beeld ter ere van Pierre Celis en al zijn opvolgers. Mellaerts, die in Outgaarden woont, liet voor de gelegenheid verplichtingen in Nederland vallen. De peter Gaston Roelants herdacht op zijn manier de 25ste verjaardag van zijn Heizelrecord.

Op het gemeenteplein „ontkurkte" burgemeester Frans Huon een acht meter hoge Speciale-fles zodat er 2.500 ballons vrijkwamen. De Speciale zal verkrijgbaar zijn tot februari. Lichtgebrande mouten geven hem een rondere smaak dan de klassieke Witte. Het heeft een ietsje meer alcohol (5,6 %) maar komt in het glas tegen dezelfde prijs. Dat is een geschenk van de brouwer. Zoals Witte en Das is ook dit een bier op gist. Dus half uitschenken, het gist losmaken in een draaiende beweging met de fles, dan doorschenken.

Het Gemeenteplein was gisteren getooid met geel en groene ballonnen, de kleuren van het bier. Miel Mattheus had de Hoegaardse harmonie, de Orde van den Moutstock, moderne en traditionele dansgroepen en de Tiense straatmuzikanten opgetrommeld. Slager Vangramberen pakte uit met een specialiteit, de Schelmenrol. De brouwerij wil met deze evenementen, wedstrijden, fietstochten, bedrijfsbezoeken, als geen andere het contact met de consument handhaven. Daarvoor opent ze de „witte lijn": 0800-14809.

(RB)

Nieuwe fuchsia eert brouwer

Sinds zondag is het winterbier, de Speciale van Hoegaarden, opnieuw verkrijgbaar. De lancering ging gepaard met heel wat ceremonieel. Daarvoor werd zelfs een nieuwe fuchsiasoort gecreëerd die als naam kreeg "De Brouwer". BRTN-medewerkster Betty Mellaerts en Olympisch kampioen Gaston Roelants, beiden inwoners van Hoegaarden, werden meter en peter van de nieuwe bloem.

De Hoegaardse brouwerij wil haar band met de consumenten altijd op een speciale manier in de kijker zetten. Dat gebeurde ook nu weer onder massale belangstelling. Zondag gebeurde dat met de doop van de fuchsia. Op het gemeenteplein "ontkurkte" burgemeester Huon een 8 meter hoge Speciale-fles, waarbij er 2500 ballons het luchtruim kozen.
De Speciale is een typisch winterbier met een ietsje meer alcohol dan de Witte en verkocht tegen dezelfde prijs als de Witte of de Das.
De brouwerij wil evenementen als deze ook in de toekomst handhaven. Daarnaast zijn er de brouwerijbezoeken, wedstrijden, fietstochten, ballonevenementen. Om er alles over te weten, opende ze een "witte lijn": 0800/14809, waar je alle informatie kunt krijgen.

Betty Mellaerts en Gaston Roelants klinken op de geboorte van de nieuwe fuchsia.

WEEKKRANT SEPT. 97

Hoegaarden

102de BORGHER VAN HOEGAARDEN

Zuster Trees zegt graag *santé*

HOEGAARDEN — De Biergilde van Hoegaarden heeft een kloosterzuster als lid. Zuster Trees Buysse van de cisterciënzerorde uit Oudenaarde legde in het Kouterhof van brouwerij De Kluis de klassieke bierproef met succes af. Zij is voortaan *Borgher* van Hoegaarden en zwoer de Hoegaardse witte overal en zeker in Oudenaarde door dik en dun te zullen promoten.

Zuster Trees is de 102de *'borgher'*. De Hogere Raad van die Edele Orde vanden Moutstock kende haar de medaille en oorkonde toe. Zij is inspectrice buitengewoon onderwijs in alle schoolnetten van Vlaams-Brabant. Ze vertoefde in Hoegaarden met haar collega's van de inspectie basisonderwijs voor een bespreking van doorlichtingstechnieken.

Tijdens zulke doorlichting twee jaar geleden van de Hoegaardse school Mariadal bracht ze een bezoek aan De Kluis en was getroffen door de folkloristische feestgewoontes rond het brouwerijgebeuren. Ze gaf aan biervir Miel Mattheus te kennen borgher te willen worden.

Daarvoor legde ze de klassieke bierproef af: fiks, de rechterelleboog omhoog, de pink vooruit, het hoofd licht achterover geneigd. Het glas witbier ging in één keer naar binnen. Haar collega's keken verbauwereerd toe. Zuster Trees gaf nadien te verstaan dat het niet haar eerste witte was. Alleen de „Verboden Vrucht" van Hoegaarden ligt haar niet zo goed.

Eed

Een non die bier drinkt: niemand fronste daarover de wenkbrauwen na de uiteenzetting van zuster Trees. Voor haar was de eed van trouw aan de Orde vanden Moutstock even belangrijk als haar eed van kloosterzuster en van onderwijzeres. Waar de titel van Borgher voor velen niets meer is dan een uitvlucht om bier te drinken, vindt zij daarin de erkenning met volle teugen te kunnen genieten van de goede dingen van het leven.

„Bier is een product, gegroeid uit het vernuft van de mens. Het staat gerant voor een goede combinatie van leven, werken en genieten. Het heeft iets goddelijks. Met een goede pint bekijk je de mensen en de dingen anders. Je relativeert veel meer." Ze besloot de evangelische woorden met een traktatie voor het ganse gezelschap. Op kosten van de cisterciënzers. (BE)

FOTO JEF COLLAER

Zuster Trees drinkt een Hoegaardse witte. De Orde vanden Moutstock benoemde haar meteen tot 'borgher van Hoegaarden'.

NIEUWSBLAD 26/11/97

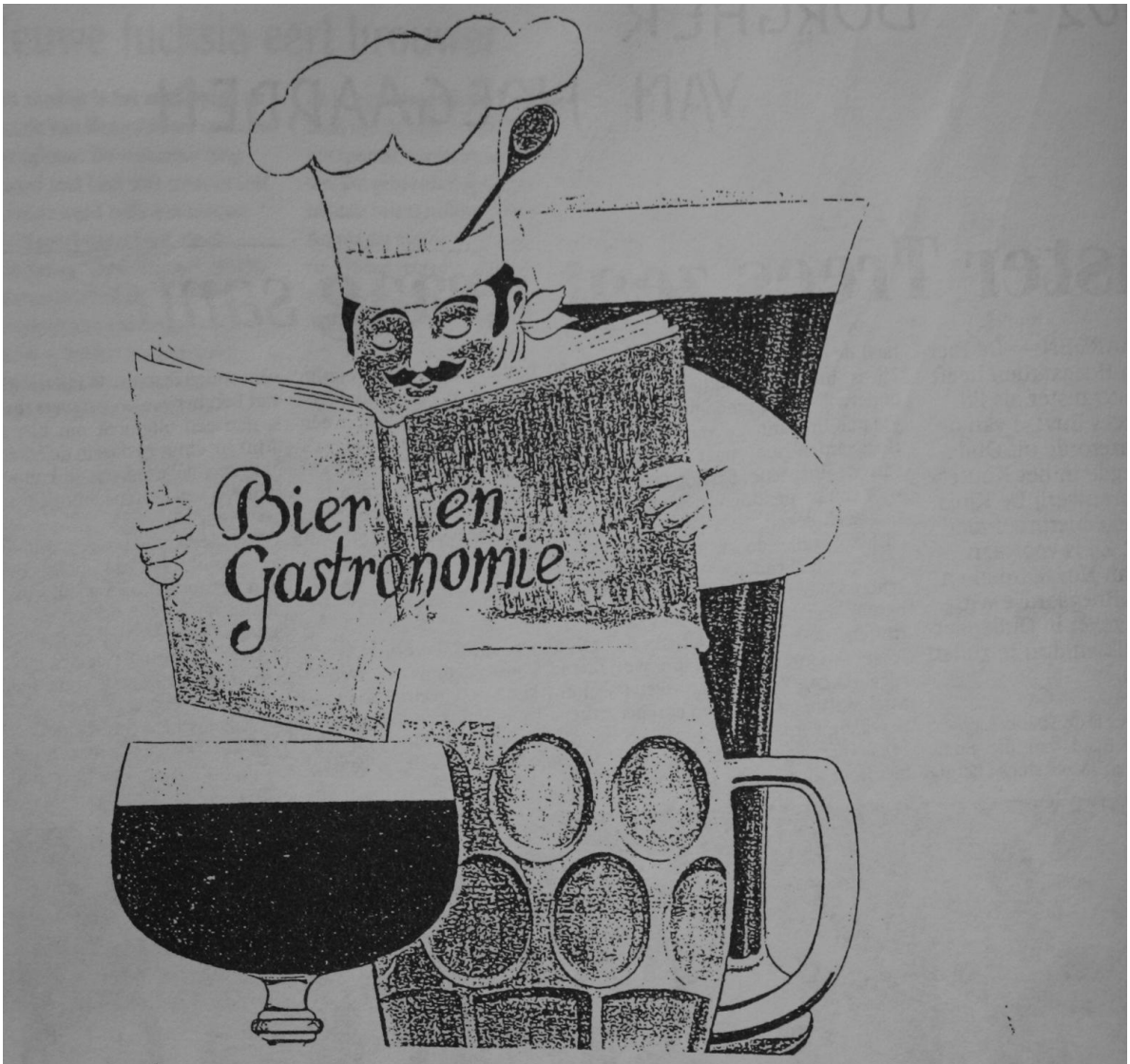

KEUKEN PRIETPRAAT

========== vervolg

Barderen

Vlees, vis, gevogelte of wild met een dun laagje vet spek bedekken om het te beschermen tijdens de bereiding.

Chambreren

Langzaam op kamertemperatuur brengen.

Decanteren

Een zuivere vloeistof langzaam van het bezinksel afgieten.

Hagelandse kriekensoep

INGREDIENTEN
============ 4 personen

200 gr. ontpitte noordkrieken, 4 glazen kriekensap, 4 sneden witbrood, 1/4 dl. Grand Cru Hoegaarden, gemberpoeder, kaneelpoeder, suiker naar smaak.

BEREIDING
=========

Van de sneden brood de korsten afsnijden en de sneetjes in het rond snijden.
Ze laten roosteren in de oven of in een electrische broodrooster.
In een kookpan de ontpitte krieken en het bier laten koken.
Nadien wat op smaak brengen met kaneel, suiker en gemberpoeder.
In ieder bord een geroosterd sneetje brood leggen.
Verdeel de soep over de vier borden.
Warm opdienen.

COCKTAIL Julius

INGREDIENTEN
============ voor drie personen

Sinaasappelijsblokjes, sinaasappelextract, een muntblaadje, 80 ml. Elixir d' Anvers, 3 citroenschijfjes als versiering, 1 fles Julius, gevulde dadels met Roquefort en plattekaas.

BEREIDING
=========

Het pepermuntblaadje fijn stampen in de shaker.
Voeg er de Elixir aan toe en enkele druppels sinaasappelextract.
Dit mengsel kort shaken, zeven en in een gekoeld tulpvormig glas gieten.
Voeg per glas 3 blokjes sinaasappelijs toe. Men verkrijgt dit door sinaasappelsap in mooie ronde of vierkante blokjes te laten bevriezen.
Het laatst de Julius in het glas gieten.
Opdienen met dadels die gevuld werden met Roquefort vermengd met platte kaas.

Men kan eveneens gedroogde pruimen met Roquefort gebruiken.

Pannenkoeken van de GROOTMEESTER

Fijne pannekoeken bakken op de gewone manier en vullen met pasteibakkersroom en blokjes ananas.
Ze oprollen, op een schotel schikken en bedekken met een sabayon met Grand Cru.
Alles met geraspte amandelen bestrooien en glaceren.

Bereiding sabayon:

Meng 3 eierdooiers, 30 gr. griessuiker en 1 flesje Grand Cru Hoegaarden.
Klop dit mengsel op een zacht vuurtje tot een schuimige creme.

Het oude Brouwalaam

In het jaar 1899 hadden alle Hoegaardse brouwerijen één ding gemeen, ze werkten letterlijk voor honderd procent ambachtelijk.
Geen enkele van die brouwerijen beschikte over een stoommachine.
We kunnen stellen dat de Hoegaardse brouwerijen op dat moment ten dode waren opgeschreven, omdat ze zichzelf overleefd hadden.
Het brouwmateriaal was zo eenvoudig dat alle brouwerijen op elkaar geleken in hun simpele eenvoud.

Een deskundige bezoeker beschreef de brouwactiviteit te Hoegaarden in 1909 als volgt : Te Hoegaarden brouwt men in een groot bouwwerk , als de brouwerij alleen maar gebruikt wordt om bier te brouwen is dit zeldzaam. Anders brouwt men op de binnenkoer van een boerderij en in een gebouw kort bij de ingang. Gewoonlijk hangt er een plaat "Verboden toegang voor buitenstaanders", maar iedereen die het wenst wordt er met open armen ontvangen. Geen enkele brouwerij beschikt over drijfkracht.
De Hoegaardse brouwers maken geen enkel gebruik van een motor of transmissie.
Dit maakt het uitzicht van de brouwzaal zeer eenvoudig.

Het instrumentarium van de Hoegaardse brouwers bestond in het begin van de 20e eeuw uit :

- een mengkuip
- een open kookkuip in koper
- een wachtkuip
- tegen de zoldering een koelbak in plaatijzer
- grote vorken (roerstokken)
- filtermanden (stuikmanden)

van Roerstock en Stuyckwan

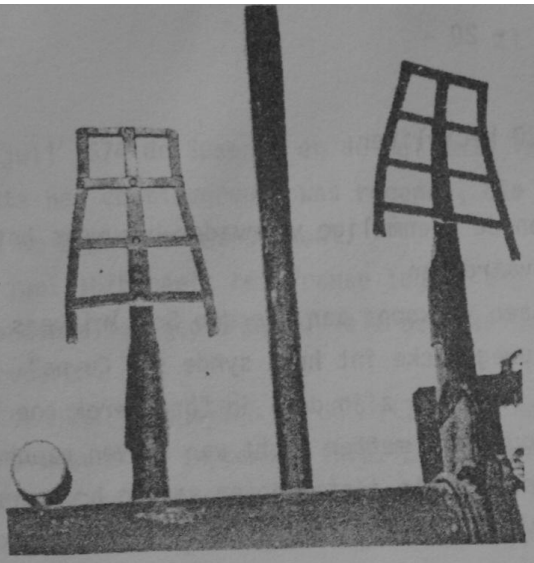

Roerstokken.

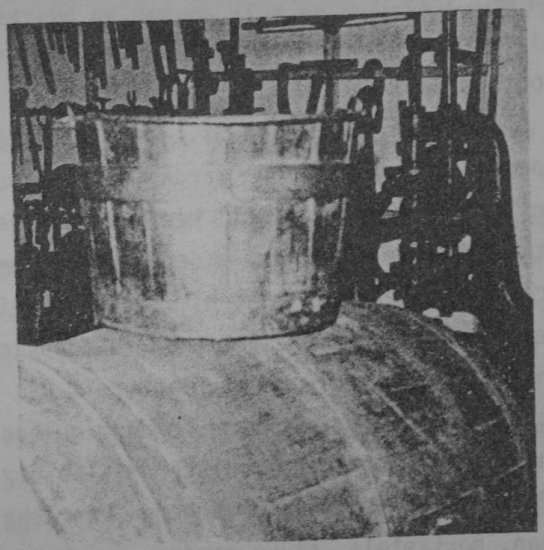

Brouwemmer.

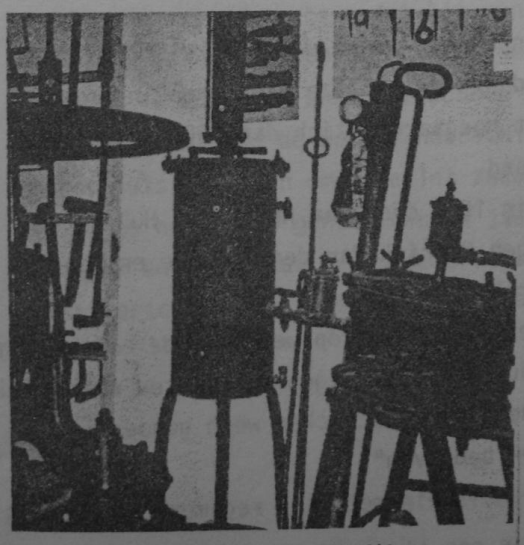

Ketels rechts : bierfilter.

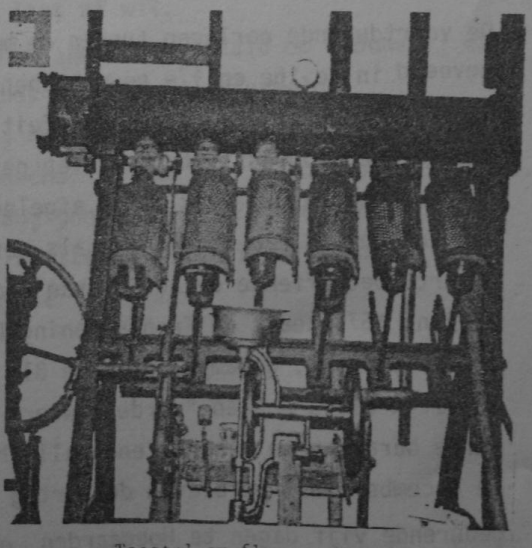

Toestel om flessen te vullen.

De inhoud van de kuipen ligt rond 20 hectoliter.

Meer dan 300 jaar vroeger hanteerden de toenmalige voorvader-brouwers hetzelfde gerief om hun Hoegaards bier te vervaardigen
Jan Van Autgaerden, zoon van Kristiaen verkoopt aan Geerden Sc(h)rijvers in 1578 o.a. " den brouwketele met alle brouwegerecke int huys synde soe Cuype".
Twee jaar vroeger verkocht Cornelis Madaerts zijn deel in "brougerek soe ketele en coupe en allen tegheen tselve brougereck metten tocht van selven paenhuys".
Kuipen en ketels waren veruit de voornaamste instrumenten van de brouwers.
Ze waren meestal uit hout gemaakt, versterkt met ijzeren banden; naderhand meer en meer uit metaal.
Een mooi voorbeeld van inventaris van een brouwerij-installatie vinden we in de verkoopakte van 9 mei 1725.
Sr. Jacobus Gentil verkoopt zijn installatie aan Jan Vanden Bempde voor 300 gulden.
Wij laten het grootste deel van de akte volgen :
" Op heden desen 9 may 1725 comparavit Sr. Jacobus Gentil voor Jan Leemans ende Vandermolen schepenen der vryheidt Hoegaarden welcken voors. comp. by overstaen van synen broeder Sr. Philibertus Gentil heeft bekent vercocht te hebben eenen brouwketele met twee hout ketelen, dry groete cuypen, eenen cleyne cuype, twee cuelvaeten ofte cleyn cuypkens (koelvaten), intighe (enige) stuyckmanden, ende dat aen Jan Vanden Bempde alhier present ende in coep accepterende ende dat voor de somme van dry hondert gulden countant gelt van welcke dry hondert guldens hy acceptant op heden getelt twee hondert gulden ende belooft te tellen hondert guldens haer oegst toecomende maeckende also dry hondert guldens..... welckens voors. Philibertus Gentil voor schepen voerschr. heeft bekent dat de brouwketele, cuypen, houtketels, stuyckmanden, reicken etc. syn toebehorende aen synen broeder Jacobus Gentil....."

De voortdurende oorlogen tussen de mogendheden in de Zuiderlijke Nederlanden gevoerd in de 16e en 17e eeuw hebben ondanks de talloze bierschenkingen aan legeraanvoerders en ondanks het feit dat Hoegaarden zich dan 100% Luiks verklaarde de brouwactiviteiten niet gespaard.
Zo lezen we in een verklaring afgelegd in 1679 door Jan Rega, Jan Hubens, Jan Van Mol en Jan Dumont met als getuigen Henrick Van den Schilde en Henrick Sweerts betreffende de schade van doortrekkende legers.
In juni 1673 heeft de Franse koning Lodewijk de XIV, op weg naar de belegering van Maastricht, gekampeerd in de Bly gedurende twee dagen en nachten waarbij de soldaten alles hebben "verdesruweert ende alle hopstaecken wech genoemen om hunne baracken te maecken ende alle hoven bedorven".
In december 1673 verbleven de hertog van Holstein met zijn regiment dragonders gedurende vijf dagen te Hoegaarden en dan nog één nacht enkele regimenten Hollanders.

In juli 1674 de Spaanse en de Hollands legers "allen het graen gefourageert ende midts het continuerende was regende, die hopstaecken wechgenoemen ende die daecken van de huysen afgetroecken".
In juni 1675 heeft het Franse leger, bij de verwoesting van Tienen, ook te Hoegaarden"alles geplunderd, vele bestiaelen wechgenoemen ende allen brouwketels vervoert".
In oktober 1675 waren er de Hollanders en de Spanjaarden weer om te plunderen en eveneens in september 1676. Bij deze laatste doortocht werd bovendien " een ieder bijna besmet met den roeden loope (typhus)" Er zijn toen ook 200 soldaten gedurende 18 dagen komen logeren en hebben alles opgegeten
In 1677 waren er plunderingen van Hollandse, Spaanse en Duitse troepen.
In 1678 heeft het regiment van Prins de Vaudemont Hoegaarden gedurende 65 dagen met zijn bezoek geteisterd en daarna zijn er drie compagnies Fransen gekomen,die bleven tot mei 1679.

De Hoegaardiers probeerden wel hun kostbare instrumenten te beveiligen door ze in de kerk of elders onder te brengen
Zo lezen we dat rond die periode bijvoorbeeld de weduwe Vanderschilden de ijzeren banden van de brouwkuipen in het koor van de kerk heeft gebracht om ze te redden. Bij de klerk had ze een kuip met een inhoud van vijf amen (ongeveer 700 liter) en een "druwat" gebracht, terwijl in haar brouwerij stukken van kuipen achterbleven.
Sr. A. Flemalia, ontvanger van de Prinsbisschop van Luik, heeft in zijn "Mémoire et abrégé pour mes cousins et cousines Taverniers" heel wat interessante gegevens achtergelaten. Zijn huis, hof en brouwerij te Hoegaarden aan de Grote Brug was achtereenvolgens in het bezit van Sr. Jan Taverniers, Jan Stockmans en Hendrick Vandeschildt. Daarna huurde Jan Goots het geheel, maar in 1708 verkoopt hij alles aan Sr. Servais Sweerts omdat hij van de last af wil.
Nochtans had hij in 1685 een metser en schrijnwerker betaald om brouwerij en varkensstallen terug herop te bouwen na het vorige oorlogsgeweld.
Maar eind 1693 had de wed. Vanderschildt, na de dood van haar man, de gebouwen en het huis verlaten omdat alles zwaar beschadigd was door nieuw oorlogsgeweld.
Jan Goots heeft het geheel dan 14 jaar lang gehuurd voor 200 gulden Brabants per jaar en blijkbaar terug de brouwerij hersteld, want hij betaalde in munt en in verschillende leveringen Hoegaards bier per jaar.

Maar eind 1707 na het kampement van de geallieerde legers was alles zodanig weer verwoest dat Jan Goots in zijn eigen huis ging wonen, nu aan de andere kant van de brug.
Al bij al had Sr. Servais Sweerts in 1708 toch 1930 gulden Brabants, plus de lasten er voor over, om het geheel te verwerven.

De "draf" die resulteerde uit de brouwactiviteiten werd tot in de 18e eeuw blijkbaar niet verder gebruikt. Op 18 december 1734 verhuurt Sr. Guilliam Schepers voor zes jaar aan de Eersaeme Henricus Van Autgaerden huis, hof, brouwerij en schuren, stallingen met alle af- en aanhankelijkheden. De huurder moet daarenboven, contract opgemaakt door notaris Sweerts, elk jaar en op zijn kosten " den brouwpoel " eens uitvoeren en hem onderhouden. Hij zal ook gehouden zijn de brouwerij in behoorlijke staat te stellen en te onderhouden zoals tevens de "houtketels, stuycmanden, coelvaeten en de andere usentils der brouwerije".

Eénmaal spreekt men te Hoegaarden in plaats van paenhuys of brouwerij van een "brauwcanne", maar dit is dan ook in een akte opgenomen door notaris Festraet van Leuven.

Het is in 1739 dat Sr. Gerardus Willelmus Croes Van Nerum geld leent op zijn "brauxcanne met huysinghe en hoff, regenoten Peeter Stockmans en 's Heerenstraete. Zoals het meestal ook met de varkensstallen het geval was, waren in de 17e en 18e eeuw de brouwerijen van Hoegaarden, minstens de onderbouw, opgetrokken in steen. Bij de boedelscheiding van de bezittingen van J.B. Godefridy en Maria Latin verwierf J.B. Godefridy junior "den bouw en andere materialen van die voorschreve brouwerije met alsnogh eenen hoop steene omtrent de selve brouwerije liggende"

Een ander probleem, dat zich voornamelijk stelde bij erfenissen, is de toegankelijkheid tot de brouwerijen. Bij de erfenis van wijlen Jan Vanderstraeten in 1750 erft één van zijn zoons Guilliam "de schuere ende aanhanck tegen de schuere en die hellicht van den hof". Maar de in- en uitgangen van het hof moet "gemeyn" blijven "en so breet syn met eenen cruywagel daerdoor connen passeren ende dese portie sam oock den doorganck hebben naer den mesthof om syn mest met eenen cruywagel te vervoeren tot op de straet en de libertydt van zijn bier te laeden op de karren in den mesthof van de eerste portie".

Als brandstof gebruikte men hout. Meer dan eens doen de Hoegaardiers hun beklag dat troepen gelegerd te Tienen, zoveel hout komen weghalen te Hoegaarden, dat deze verplicht zijn hout te gaan kopen in Tienen om hun ketels te stoken.